

KOMUNITNÍ KRUH JAKO BEZPEČNÁ PODPORA VZTAHŮ VE TŘÍDĚ

INSPIRACE A ZKUŠENOSTI Z PROJEKTU „ZŘÍZENÍ A
PROVOZ STŘEDISKA VÝCHOVNÉ PÉČE PŘEROV“ OP VK

Mgr. Petr Spurný
RESOCIA o.s. Domaželice

Komunitní principy

Komunitní pojetí života (výchovy, řešení problémů, léčby, osobnostního růstu, atd.)
= strukturovaná, cílená, organizovaná a podporovaná forma spolužití určité definované skupiny lidí (**SPOLEČENSTVÍ**) charakteristické specifickou **hierarchickou strukturou** organizace spojenou s **demokratickým způsobem** vedení

Druhy komunit

1. občanská (sousedská, regionální, životně stylová, náboženská, atd.)
2. terapeutická (laická, svépomocná x odborná, profesionální)
3. výchovná
4. vzdělávací, výcviková, růstová, zážitková

Principy, charakteristiky, proměnné

- .. otevřená obousměrná komunikace
- .. společné (demokratické) řešení problémů (rovnost formálních pozic)
- .. cíleně budovaná hierarchická struktura
- .. zastupitelnost
- .. vzájemná závislost
- .. každodenní spolužití
- .. **cílené, podporované a monitorované sociální učení (2.,3.,4.)**
- .. druhý (vnitřní) život
- .. vztahovost
- .. vedoucí, fáze, role členů
- .. každodenní život x mimořádné situace
- .. sociální učení
- .. atd.

Komunitní kruh

Obecná definice:

společná setkávání členů „komunity“

zaměřená na:

- *budování vztahů založených na důvěře, respektu a úcty*
- *reflexi vztahů*
- *ohlédnutí za uplynulým obdobím včetně fixace důležitých proměnných*
- *mapování současné situace a atmosféry*
- *plánování budoucnosti*

Komunitní kruh a škola

2009 – 2012 projekt Zřízení a provoz Střediska výchovné péče Přerov

- Provoz ambulantního poradenského zařízení
- Primárně preventivní a intervenční programy pro žáky
- Vzdělávací programy pro pedagogy – Zásady vedení KK, kol. 50 programů pro 1500 pedagogů ze škol na celé Moravě vč. následné metodické podpory pedagogům na školách

Komunitní kruh a škola

- .. Zvýšení identifikace s cíli (vnitřní motivace), s předkládanými aktivitami, orientace na kvalitu
- .. Partnerský vztah, akcent na schopnosti žáka
- .. Učení se vyjadřovat pocity, myšlenky, postoje
- .. Vztahy ve třídě – minimalizace konfliktů, nedorozumění, krizí + možnost jejich efektivního řešení
- .. Řád, pravidla a jejich zvnitřňování, růst jistoty, bezpečí
- .. Pozice a role ve skupině, sebereflexe, sebepojetí, růst sebejistoty žáka

Cíle

...hledáme všechny nápady ....

**JAKÉ CÍLE MŮŽEME SLEDOVAT
KOMUNITNÍM**

**KRUHEM? tedy JAKÁ MŮŽE BÝT
„TÉMATICKÁ**

**ORIENTACE“ KK – NA CO SE BUDEME
PRIMÁRNĚ**

ZAMĚŘOVAT?

**bud'me co nejkonkrétnější, na čem poznáme,
že**

**cílů dosahujeme? Jaké jsou cíle
prostředěčné.**

Cíle – tématické orientace

Cíl stojí na začátku

Nakolik jsou témata KK tématy žáků

Jak a jaké cíle KK vnímá vedení školy, ostatní pedagogové?

Základní cíl je změna pojetí školy, třídy orientované na výkon, hodnocení ve třídu orientovanou na spolu-práci, vzájemnou podporu, na bezpečné vztahy – *když se budu bezpečně cítit ve třídě, budu moci*

spolu-ovlivňovat její fungování budu se raději a efektivněji

učit

Cíle KK

1. navození a budování „MY“ zážitku (prožitek sounáležitosti, společenství)
2. budování pocitu bezpečí, bezpečného klimatu založeného na důvěře, úctě a respektu, učení se vyjadřovat a vyměňovat si informace o postojích, názorech, pocitech,
3. reflexe uplynulého období, hodnocení zapojení, aktivity, činnosti jednotlivých členů, zpětné vazby
4. fixace pravidel, tvorba nových pravidel
5. plánování dalšího období,
6. potvrzení a fixace žádoucích vzorců chování
7. reflexe momentálního naladění,
8. podávání aktuálních informací, řešení organizačních a provozních záležitostí

Možné tématické orientace KK

1. Organizační, provozní záležitosti
2. Orientace na specifické dovednosti (komunikační, sebemonitorování, sebevyjádření, sebereflexe, růst tolerance k jinakosti, růst empatie, spolupráce, aktivní naslouchání, zvnitřnění pravidel praxí, atd.)
3. Podpora nové skupiny (sebeprezentace, sociální percepce, pozice a role ve skupině, skupinová koheze)
4. Tvorba pravidel a jejich „žití“
5. Vztahová témata a jejich reflexe
6. Aktuální problémy a jejich reflexe
7. Specifická prevence
8. Skupinové diskuse (Diskusní, resp. Debatní kruh)
9. Diagnostika vztahů – cíl učitele
10. Relaxace, abreakce, ventilace

Pravidla – nezbytný rámec?

Pravidla můžeme formulovat před vlastním děním – vymezit rámec, nebo je nechat vynořit

vlastním děním a průběžně toto dění reflektovat. Obě tato pojetí mají svá + i –

JAKÁ PRAVIDLA POTŘEBUJEME

FORMULOVAT

NA ZAČÁTKU?

PRAVIDLA X PRINCIPY (HODNOTY)

NOVÁ PRAVIDLA

Pravidla - zásady

Funkční pravidla jsou konkrétní, popisná, kontrolovatelná, formulovaná pokud možno pozitivně, jazykovým kódem cílové skupiny, vytvářená skutečným spolu-zapojením žáků do procesu formulace a reflexe (sebemonitorování) pravidel, reagující na realitu a na změny, v chráněném, bezpečném prostředí KK je prostor pro jejich podporu, je jich spíše méně, jsou dynamická
PRAVIDLA ORGANIZAČNÍ X KOMUNIKAČNÍ X
PRO
BEZPEČÍ X atd.

Pravidla - principy

PRINCIPY - PRÁVA:

Právo HOVOŘIT, VYJÁDŘIT SE

Právo ZDRŽET SE

Pravidlo STOP

PRÁVO NA SOUKROMÍ

PRÁVO NA VZÁJEMNÝ RESPEKT A
ÚCTU

PRÁVO VETA PRO VEDOUCÍHO
SKUPINY, má

právo ukončit téma, diskusi, orientaci

Pravidla - okruhy

- povinná účast všech členů komunity
- právo neúčastnit se aktivně. **Pokud se někdo nebude chtít zúčastnit nějaké hry nebo diskuse, nemusí, ale nesmí rušit ostatní.**
- právo nevstupovat do dění (bez nutnosti udání důvodů).
- dodržování času – nelze začít práci bez všech členů skupiny (týká se především přestávek).
- pravidlo nevynášení informací mimo skupinu
- tolerance jinakosti a respekt – každý má právo na názor a úhel pohledu a neměl by za něj být kritizován či negativně hodnocen
- aktivita – v rámci svých možností a schopností se zúčastnit veškerého dění
- adresnost (Nemluvíme o jiných členech skupiny bez jejich přítomnosti)
- mluví ten, kdo má slovo, snažíme se neskákat si do řeči x uměřenost x prostor k vyjádření všech
- Externalizace – „chováš se...“ ne „jsi...“
- Autorizace – „já cítím...“ ne „všichni říkají...“
- nedevalvovat druhé, obecná pravidla slušnosti, oslovování
- nevstupovat do hovoru druhých
- právo na poskytnutí a přijetí zpětné vazby
- akceptovat a naslouchat druhým (aktivní naslouchání) .**Každý z nás má právo na svůj názor, a to že se liší od mého, neznamená, že je špatný. Za svůj názor by neměl být nikdo napadán.**
- organizační pravidla
- Orientace na celou skupinu. **Pokud něco chci sdělit, tak to sdělím celé skupině.**

Struktura - organizace

**CO potřebujeme zajistit organizačně –
jaké prostorové, časové, materiálně-
technické**

podmínky, atd.?

KDE (jak vypadá prostor),

KDY (v rámci výuky, mimo ni),

CO (potřebujeme za věci, atd.)

JAK často? Pravidelně?

KDY? Jaký den, jakou hodinu dne?

JAK dlouho? min. – max.

Zkušenosti

Kmenová třída nebo komunitní místnost
Spíše méně potencionálně rušivých vlivů na
zdech, za oknem, atd.

Koberec, židle, taburety

Na zdech PRAVIDLA, STRUKTURA – PROGRAM

Pevná, vedením, kolegy, rodiči, zřizovatelem
podpořená součást ŠVP

Pravidelně, spíše častěji a kratší – KK je orientace na
proces, ne na řešení

Pátek dopoledne?

Lépe každá třída trochu jindy – možnosti intervize, supervize a
tandemového vedení

Program

**ZKUSME PODROBNĚ KONKRÉTNĚ POPSAT
PROGRAM KK V 6 - 10 KROCÍCH:**

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Program - zkušenosti

1. Úvod:

Přivítání - věta na začátek.....

Případní noví členové, hosté, intervizor, supervizor

Vstupní rituál

Sdělení cíle + Motivace

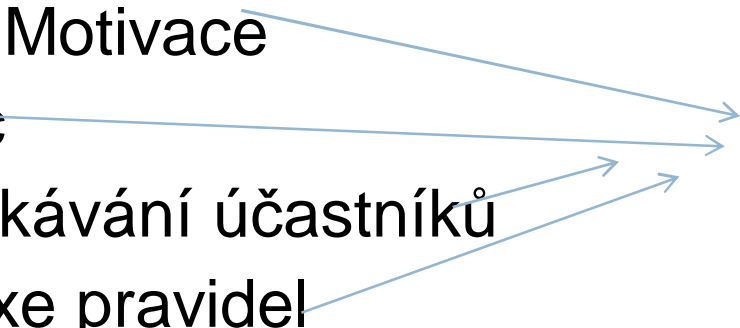
Časový rámec

Mapování očekávání účastníků

Definice, reflexe pravidel

Aktivita na zklidnění/ aktivizaci/zcitlivění na sebe,
na téma, na ostatní/přeladění/stmelení – MY ZÁŽITEK

ZAKÁZKA

Program - zkušenosti

2. Reflexe momentálního prožívání, motivace, zájmu, vnímání třídy, sebe sama, atd. – orientace na přítomnost, teď a tady
3. Hlavní téma – případně jeho výběr, hledání – aktuální problém, událost z mezidobí, domácí úkol, vztahová témata, sebereflexe, atd.
4. Práce na tématu – komunikační nástroje, sociálně psychologická technika, atd., včetně jednotlivých rovin reflexe
5. Organizační témata, plánování mezidobí, atd.
6. Závěrečná diskuse
7. Shrnutí
8. Seberelfexe, evaluace
9. Závěr – rituál, aktivita na přeladění
10. případné Individuální doošetření

Vedení a účastníci

KDO KOMUNITNÍ KRUH VEDE?

POKUD VEDEME TANDEMOVĚ, NEBO VE DVOJICI

KDO TANDEM, DVOJICI MŮŽE TVOŘIT.

CO HOSTÉ – RODIČE, JINÉ DĚTI?

CO ŘEDITEL?

V JAKÝCH JSOU ROLÍCH, CO OD NICH OČEKÁVÁME,

ČEHO SE U NICH OBÁVÁME? JAK TO ELIMINOVAT?

Vedení - zkušenosti

Tandemové vedení TU + ŠMP, psycholog, spec. ped.

Pro hosta platí stejná pravidla jako pro jiné účastníky (s $\neq$

výjimkou např. „ředitelského okénka“), jeho účast podléhá souhlasu účastníků (hlasování)

Občasná účast hosta může posunout dění, podpořit

strukturu

Škola je služba, rodiče mají právo vědět v čem spočívá

Intervize, supervize a evaluace

**KDO MŮŽE POSKYTNOUT INTERVIZI? JAK
MŮŽE**

VYPADAT?

**KDO MŮŽE POSKYTNOUT SUPERVIZI A
JAKOU**

FORMOU?

A CO EVALUACE?

Intervence, supervize, evaluace

Intervize – kolega, ŠMP, psycholog, spec.ped.

Supervize – min. v podobě metodické podpory, nepřímá forma – např. bálintovská sk., reflexe videa, atd.

Evaluace – sebe-reflexe, sebe-hodnocení, shrnutí

témat ze strany žáků, hodnotící dotazník

Komunikační a sociálně psychologické nástroje

Kladení otázek

- Otevřené x uzavřené
- Orientace na tazatele x příjemce

Obecně orientované, POZITIVNĚ KONOTOVANÉ, NEHODNOTÍCÍ
OTÁZKY

(min. ve stádiu budování bezpečí) OTÁZKY OBECNĚ
FORMULOVANÉ, V 1.PÁDĚ

MNOŽNÉHO ČÍSLA:

...jaké to je, když nám někdo naslouchá..., ... co cítíme, když se nám
někdo

posmívá..., o čem děti (lidé) přemýšlí, když jdou ráno do školy...,

Další komunikační nástroje – parafrázování, alterego, atd.

Zpětná vazba

Když něco drhne

Co když:

moc mluvíme?

je ticho, žáci mlčí?

se žáci hádají, překřikují, devalvují?

žáci zlobí, narušují, jsou neklidné?

pláčou, usínají, chtějí odejít, odcházejí?

při rozdělování do skupin zůstane někdo stranou?

**se dívky x chlapci nechtějí mezi sebou bavit,
spolupracovat?**

je žáků 10 nebo 30?

chtějí žáci mluvit o žáku, který není přítomen?

chceme my mluvit s žáky o žáku, který není přítomen?

Dobrá praxe

- Zkušenost vlastního déledobějšího zážitku členství ve výcvikové/tréninkové skupině
- Odpovídající podmínky zvl. ze strany vedení školy a kolegů
- Tandemové vedení
- Prostor pro intervizi a supervizi
- Stanovování postupných reálných a evaluovatelných cílů – orientace na proces
- Zkušenost s cílenou zpětnou vazbou v týmu
- Pestrost, variabilita

Hodně úspěchů s KK přeje Petr Spurný, RESOCIA o.s.

Hodně úspěchů s KK přeje

Petr Spurný

RESOCIA o.s.

Domaželice 36, 751 15 Domaželice

- Poradenské centrum pro rodinu*
- Středisko primární prevence*
- Vzdělávací programy pro pedagogy a pracovníky v sociálních službách*